

Tihanyi Lajos (1885-1938)

Trencsényi utca

Olaj, vászon 74 x 55 cm

Jelezve balra lent: Tihanyi Lajos Trencsén 912

Irodalom:

- Dévényi Iván: Tihanyi Lajos. Budapest, 1968.
- Majoros Valéria: Tihanyi Lajos. Kandidátusi disszertáció, kézirat, 1993.

Tihanyi Lajos festménye nem ismeretlen, hiszen nemrégiben már aukcióra bocsátották. Kalapács alá viszont még nem került, mert ahhoz a gyűjteményhez tartozott, amelyet egészében visszavontak az árverésről, az érdeklődők nem kis bosszúságára, hiszen akkoriban hasonló kvalitású Tihanyi tájkép már régóta nem került a műkereskedelembé. Az 1999-es év változtatott a mérleg nyelvén, hiszen a Kieselbach Galéria és a Mű-Terem Galéria is büszkélkedhetett egy-egy fontos, a monográfiák reprodukcióiból ismert darabbal. A téli aukciókon ezek a tájfestmények egyformán méltó fogadtatásra találtak.

Tihanyi ma a legnépszerűbb magyar festők közé tartozik, és az, hogy viszonylag keveset festett, jelentősen befolyásolja művei piaci értékét. Ráadásul a művész hagyatéka nagyrészt együtt maradt és került múzeumba, tehát kevés a hozzáférhető, magángyűjteményekben lévő mű. A képek árai ezen okok következtében magasra szöktek.

Tihanyihoz jól hozzájutni egyre nehezebb. Ez nem azt jelenti, hogy ne lennének Tihanyik a kínálatban. Ha egy festő árai jelentősen nőnek, mindig fölbukkan egy-egy újabb eladandó művük is. Ritka az az eset, hogy ne számítana, volt-e már bizonyítottan kiállítva a festmény, említést tesz-e róla a szakirodalom, reprodukálták-e valahol, elsősorban a monográfiákban, és hogy a művész feljegyezte-e létét. Ez a trencsényi utcakép azon festmények közé tartozik, amelyekről se nem írtak még, se nem reprodukálták. Egyedül a művész feljegyzései hitelesítik és szemmel látható kvalitása, amely ismeretlenségéből adódó hátrányait feledteti és jól ismert testvéreivel teszik egyenértékűvé.

1912, a festmény készülésének éve, fontos dátum Tihanyi pályáján. Ebben az évben rendezték a Nyolcak harmadik kiállításukat a Nemzeti Szalon termeiben. Ezen a kiállításon a művész tizenöt olajfestményét és számos rajzát tárta a nagyközönség elé. Az olajképek között arányaiban a legtöbb a tájfestmény volt, szám szerint hét. A kiállítást az év végén, november-decemberben rendezték, tehát a trencsényi út után, amikor ezt a lépcsős, zegzugos utcaképet festette. Sajnos nem azonosíthatók a festmények, hiszen mindössze annyi adatot közöl a katalógus, hogy "tájkép", vagy "olajfestmény" és egy esetben közli a tulajdonos nevét. A többi festmény mellett csak annyi szerepel, hogy "eladó", vagy a koronában megadott ár. A legmagasabb összeg egy önarckép

mellett látható, ehhez az 1000 koronához képest három tájkép 800 korona volt, egy 400, egy 300 és a legolcsóbb 250. Az egyetlen konkretizált tájkép, amely a trencsényi várat ábrázolta, 600 koronáért volt megvásárolható.

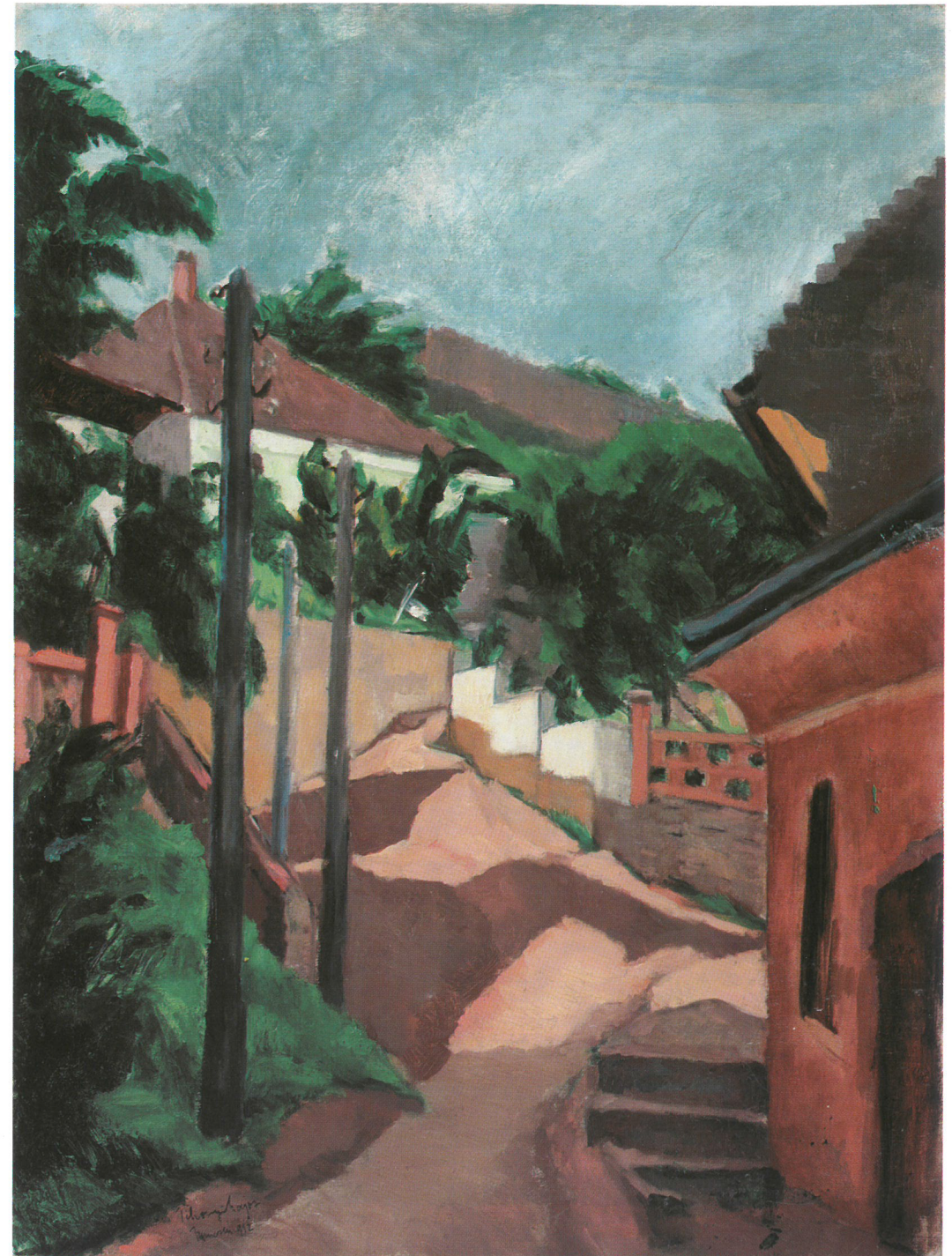
Tihanyiinál a tájkép bírt ebben az időszakban a legnagyobb fontossággal. Azokon a kiállításokon, amelyeken szerepelt, mindig a tájképek domináltak. A MIÉNK II. kiállításán, amelyet 1909-ben ugyancsak a Nemzeti Szalonban rendeztek a három Tihanyi képből kettő volt tájkép, a Nyolcak 1911-es tárlatán pedig a hatból négy. Ekkor Feleky Géza így értékeli művészetét: *"Tihanyi Lajos merész, erélyes, keménymarkú, meg vannak benne a fiatalság összes lendületes erényei, amellelt kiegyenlítődt, egységes, mintha sok év tapasztalata állna háta mögött. Összefoglalás a jellemzőség értelmében, a jellemző jelek kiemelésére, ez művészi hitvallása és van benne elég erő, egészség, hogy ezáltal ne szegényítse el műveit, hanem megmarassza bennük a teljességet. (...) Az erőteljes szintézis, a jellemzőség keresése jó értelemben megkeményíti tájképeit. A karfán támaszkodni lehet, a fák bizvást szemébe nézhetnek a viharok, a kavicsok az úton csikorognának a lépések súlya alatt."*

Bölöni György, amikor 1918-ban a MA hasábjain (122-123.) Tihanyi művészetét értékelte, nem az 1912-es év hét trencsényi tájképe kapcsán jellemezte művészetét, de a szécsénykovácsi, a budapesti, a balatoni tájképek mellett kiállított körtvélyesi és az 1912-es firenzei tájkép alakították véleményét. Összegző sorai azonban a trencsényi képekre is ráillenek, így érdemes ez alkalomból is idézni: *"Tihanyi portrét csinál akkor is, amikor tájképeket fest, éppúgy a lényeges s különleges vonásokat facsarja ki belőle, mint egy arcból. Miután soha sem azt keresi, ami általánosít és hasonlítóvá tesz, mintha mindig csupa rendkívüli tájat látna meg, pedig csak festői fantáziája teszi őket idáig nem látottakká és különösekké. Ugyan-ebben a tájban más ezeket a jelenségeket nem látná, ő pedig kikutatja a legkiemelkedőbb motívumot. Néha, mintha nem is ember, hanem egy kis sátán ülne a staffelei előtt. A természetes birkozik benne a természet felettivel. Démonikus."*

Ezen a nem mindennapi, a trencsényi várhoz vezető utcácskát ábrázoló festményen minden bizonnyal csikorognának a kavicsok lépteink súlya alatt. Semmi sem mozdul a képen, mégis mindent betölt mozgalmasságának hangja. Nem látni az árnyékba bújt madarakat, de csivitelésük ott cseng a lombok és a bokrok rezzenő levelein. Nincs senki az utcán, mégsem érezzük azt elhagyatottnak, szomorúnak, mert a melegség elkergeti ennek érzetét. Bőrünkön érezzük a nap melegét, amelyet a felhevült föld, a házak fala és a kerítések is ontanak magukból.

A kompozicionális megoldások, a képkivágás, a nézőszög szokatlansága, a rendkívüli színgazdagság, a fény-árnyék ellentétek bravúros játéka, a motívumok vertikálisainak és horizontálisainak változatossága teszik a képet oly látványossá. Aki ezt a festményt megszerzi majd, biztos lehet benne, hogy jól jutott hozzá, mert ezt a mű különlegessége garantálja.

M.V.

113. ▲
Tihanyi Lajos (1885-1938)

Trencsényi utca

Olaj, vászon 74x55 cm

Jelezve balra lent: Tihanyi Lajos Trencsén 912

Kikiáltási ár: 10.000.000 Ft